

Jezus gedoopt

Periodethema: De belofte vervuld!
Mattheüs 3

a. Johannes de Doper (Matth. 3: 1-12)

UITLEG VAN DE TEKST

In de tijd dat de Heere Jezus in Nazareth woonde (Matth. 2: 23) kwam Johannes naar de woestijn van Judea om daar te preken. Ook al zit er een periode van dertig jaar tussen het tweede en derde hoofdstuk van het Mattheüs-evangelie, Mattheüs verbindt de hoofdstukken aan elkaar. De Heere Jezus woonde nog in Nazareth toen Johannes' prediking begon. In tegenstelling tot de Heere Jezus, Die in Galilea opgroeide, groeide Johannes op in Judea. Het ligt dan ook voor de hand dat zijn prediking in Judea plaatsvindt. Bij zijn geboorte was al bekendgemaakt dat hij de voorloper van de Messias zou zijn. Johannes was de zoon van de priester Zacharias en zijn vrouw Elizabeth, zij waren familie van Maria, de moeder van Jezus (zie Luk. 1: 36). Johannes vinden we in de woestijn, dat kan te maken hebben met de inhoud van zijn prediking. Daarbij was een woestijn de gepaste plaats om een oordeel aan te kondigen (de plaatsen Sodom en Gomorra lagen daar ook).

Johannes roept op tot bekering. Het woord dat voor bekering wordt gebruikt, duidt op een radicale verandering van gedachten die van invloed zal zijn op het hele leven. Daarbij is het onmogelijk dat de belijdenis van zonden en schuld achterwege blijft, die is ingesloten in de oproep tot bekering. Wanneer Johannes het heeft over het Koninkrijk der hemelen, bedoelt hij het door de profeten geprofeteerde en door God beloofde Messiaanse rijk.

Mattheüs laat zien dat met de prediking van Johannes de profetie van Jesaja (40: 3) in vervulling gaat.

Hij is de stem van de roepende in de woestijn. De verlossing van Israël loopt via de woestijn. God baant een weg in de woestijn. Zo deed Hij dat toen Israël uit Egypte verlost werd, zo deed Hij dat in de tijd van de ballingschap. Zo doet Hij dat in de tijd van Johannes, God baant een weg door de woestijn. Door de onmogelijkheid heen verkondigt Hij bevrijding en verlossing. Johannes mag stem geven aan die boodschap. Het gaat dus niet om Johannes, het gaat om wat hij verkondigt.

Johannes droeg een mantel van kamelenhaar en had een leren gordel om zijn middel. Hij is daarmee een echte woestijnbewoner. Hij gebruikt daarbij ook het voedsel dat bij een woestijnbewoner past. Hij eet sprinkhanen en wilde honing. De sprinkhaan is het enige reine insect dat gegeten mag worden. De woestijnsprinkhanen zijn zo'n vijftien centimeter lang. Als ze gevangen worden om te eten, worden ze ontdaan van kop, vleugels en poten. Daarna worden ze gekookt, gebakken of ge-roosterd. Soms worden ze gedroogd en tot meel gemalen. Johannes eet ook de honing van de bijen, die in de vrije natuur leven. Armen aten in die tijd ook wel dit voedsel.

Johannes doopt ook. Zijn doop staat in nauwe verbinding met zijn werk. Hij bereidde het volk voor op de komst van de Messias. Zonder bekering en geloof zou men de Messias niet kunnen ontmoeten. Johannes doopte alleen diegenen die hun zonden beleden.

De doop was in die tijd niet nieuw. In de periode na de ballingschap doopte men diegenen die vanuit het heidendom toetraden tot het Joodse geloof. Johannes gaf de doop een andere betekenis. Het was een teken van de belijdenis van schuld die nodig was om van de toorn van God te ontkomen en

om te delen in de vrede van het Messiaanse Rijk. Ook de verschillende groepen geestelijken komen naar hem toe. Onder hen zijn zowel Farizeeën als Sadduceeën. De Farizeeën stonden bekend om hun ijver voor de wet, zij hielden de wet zo strikt mogelijk. Aan de uitleg van de wet door de rabbijnen gaven zij net zoveel gezag als aan de Schrift zelf. De Sadduceeën bestoden voornamelijk uit priesters. Zij behoorden tot de elite van die tijd. Zij waren meer politiek dan religieus gericht. Zij aanvaardden slecht de vijf boeken van Mozes. Zij loochenden het bestaan van de opstanding, van engelen en van geesten.

Johannes spreekt de Farizeeën en Sadduceeën aan als 'adderengebroadsel'. We kunnen dat vertalen als slangenkinderen. Zij worden dus kinderen van de slang of ook wel kinderen van de satan genoemd.

Zoals adders wegluchten voor vuur, zo proberen de Farizeeën en de Sadduceeën het komende oordeel te ontvluchten. Nu laten Farizeeën en Sadduceeën zich dopen door Johannes, maar daarmee ontlopen ze het oordeel niet. Hun doop moet gepaard gaan met bekering van hart en leven, anders zal het oordeel alsnog over hen komen. Niet voor niets klinkt de vraag van Johannes: 'Wie heeft u aangewezen de toekomstige toorn te ontvluchten?'

Het gaat erom dat in het leven van elk mens vruchten van geloof en bekering zichtbaar worden. Alleen als er vruchten aan een fruitboom groeien, is de boom nuttig. Iemands levenswandel, zijn woorden en werken maken zichtbaar of het Woord geloof en bekering werkte. De Farizeeën en Sadduceeën mogen zich er niet op beroepen dat zij kinderen van Abraham zijn. In die tijd leefde de gedachte dat de nakomelingschap van Abraham bekering kon vervangen. God bepaalt Zelf wie Hij tot Zijn kinderen aanneemt. Zelfs uit stenen kan Hij kinderen Abrahams verwekken. In het Hebreeuws klinkt er een woordspeling: de woorden kinderen (banim) en stenen (abanim) lijken op elkaar.

Johannes zegt dat de bijl reeds aan de wortel van de bomen ligt. Het omhakken van bomen en het vuur wijzen op het oordeel dat komt over de goddelozen. Het oordeel staat voor de deur. Ieder mens die geen vrucht draagt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.

Er loopt een lijn vanuit de profetie van Ezechiël naar de doop en de prediking van Johannes. Ezechiël spreekt reeds over de reiniging en de bevrijding van de ongerechtigheden van Israël. Water speelt in die profetie een grote rol.

Johannes wijst ook op Degene, Die na hem komt. Johannes tekent Hem als de sterkere. Johannes is nog niet waard de schoenen van Hem, Die na hem komt, te ontbinden. De schoenen voor iemand losmaken en dragen was een grote vernedering. Een

Joodse slaaf hoefde dat niet te doen, daar gebruikte men heidense slaven voor. Als Johannes zich met de Heere Jezus vergelijkt, voelt hij zich nog minder dan een heidense slaaf.. Degene Die komt, zal met de Heilige Geest en met vuur dopen. Het vuur is hier het oordeelsvuur. De Messias zal alle goddelozen ombrengen (Jes. 66: 4; Mal. 3: 3-4).

De doop met de Geest, waar Johannes het over heeft, is de grote belofte van de heilstijd; de Geest wordt uitgestort.

Johannes ziet de Messias als Degene Die de wan in Zijn hand heeft. Een wan is een grote houten schop of vork waarmee koren en kaf in de buitenlucht omhoog werden gegooid, zodat door de wind koren en kaf werden gescheiden. Daarvoor was het graan al uit de aren geslagen. Dit gebeurde met speciaal dorsgereedschap of door er ossen en ezels over te laten lopen.

Het grote doel is alleen koren over te houden, op deze wijze zuivert men de dorsvloer. Het kaf werd verbrand en het koren werd verzameld. Zo zal de Messias de gelovigen samenbrengen in Zijn Koninkrijk, de ongelovigen en goddeloze worden gestraft met het eeuwige vuur.

TER OVERWEGING

- Gezien de leeftijd van de kinderen moeten we in concrete bewoordingen duidelijk maken wat er bedoeld wordt.
- Laten we proberen uit te leggen wat bekering is. Bekering is omkeren op onze levensweg. Wij staan door de zonde met de rug naar de Heere toe, met alle gevolgen van dien. Met de rug naar de Heere betekent ook met de rug naar het Leven. Wij leven dus met ons gezicht in de richting van de zonde en de dood. Bekering betekent dat we weer op de Heere worden gericht en daarmee op het Leven.
- Johannes zegt dat het Koninkrijk der hemelen nabij is gekomen. De Heere Jezus is de Koning van dat Koninkrijk. In Zijn komst is het Koninkrijk der hemelen dichtbij gekomen. Het Koninkrijk van de Heere Jezus is daar waar mensen door geloof en bekering aan Hem werden verbonden. De Heere Jezus zei op een bepaald moment tegen de discipelen dat het Koninkrijk der hemelen in hen is, dat betekent: in hun hart. Tegelijk moeten we zeggen dat het Koninkrijk in Zijn volle glans en glorie nog komen moet. Als de Heere op de wolken van de hemel komt, breekt Zijn eeuwige vrede rijk aan. Maak duidelijk dat bekering nodig is om een inwoner van dat Koninkrijk te zijn.
- Johannes doet denken aan een profeet. Zijn verschijning doet denken aan die van Elia. Johannes staat op de grens van het Oude en Nieuwe Testament. De profeten van het Oude Testament profeteerden dat de Messias komen zou. Johannes kan Hem aanwijzen.

- De Joden in Johannes' dagen dachten dat hun Jood-zijn hen bewaren zou voor het oordeel. Johannes laat hen zien dat zij, net als iedereen, bekering nodig hebben. Wij mogen niet denken dat ons gedoopt zijn ons bewaart voor oordeel. In de doop laat de Heere zien dat Hij ons redden wil. De doop roept ons op in de Heere alleen te geloven.
- Johannes doopt op Gods bevel. De doop laat zien dat bekering nodig is. Joden moeten dat als schokkend ervaren hebben. Niet alleen heidenen, maar ook Joden hebben bekering nodig. Iedereen heeft de vernieuwing van zijn leven nodig. Die vernieuwing is niet gelegen in het doopwater, maar in het werk van de Geest. Daarom hebben we Hem nodig, Die doopt met de Heilige Geest: de Heere Jezus Christus.

b. De Heere Jezus gedoopt (Matth. 3: 13-17)

UITLEG VAN DE TEKST

Terwijl Johannes preekt, komt Jezus. Zijn komen is hier een in de openbaarheid komen. Dat zien we in het gebruikte werkwoord *paraginomai*, dit betekent niet alleen 'aankomen', 'komen', maar ook 'optreden' (vgl. Luk. 12: 51 en Heb. 9: 11). Het optreden van Jezus begint nu. Hij komt vanuit Galilea, de streek waar hij opgroeide, naar de Jordaan. De Heere Jezus gaat doelbewust naar de plaats waar Johannes is. Jezus wil ook gedoopt worden. Johannes weigert echter om de Heere Jezus te dopen. De doop van Johannes was voor hen, die vergeving van hun zonden nodig hadden. Het is bijzonder dat Johannes doorziet dat Jezus de Messias is, daarom vindt hij het ongepast om Jezus te dopen. Hij beseft dat hij de doop door de Geest nodig heeft, daarin weet hij zich van de Heere Jezus afhankelijk. De Heere Jezus begrijpt de bezwaren van Johannes, maar toch moet Johannes Hem dopen. Jezus zegt dat Johannes het toe moet staan (laat nu af), want zo immers past het ons alle gerechtigheid te vervullen. Met andere woorden: alle beloften van de profeten met betrekking tot Gods wil voor de toekomst door Johannes en Hem zullen in vervulling gaan. Gods Koninkrijk en Zijn gerechtigheid zijn aanstaande. Dit wordt bevestigd door vers 17. Het gaat om de verlossende gerechtigheid die God volbrengt, maar dit gaat vervolgens niet zonder het doen van gerechtigheid, het doen van Gods wil. De doop van Johannes gold voor alle Israëlieten, ook voor Jezus, Hij onderging deze daarom. Hij moest in alle opzichten gelijk worden aan Zijn broeders.

Johannes weigert niet langer, maar doopt Jezus. Terwijl de Heere Jezus uit het water opklimt, opent de hemel zich. Dit betekent dat er een goddelijke

openbaring gaat plaatsvinden. De Geest daalt dan ook neer in de gedaante van een duif. Zoals de doop een teken is van de redding van het komende oordeel, zo is de duif een teken van het eind van het oordeel en luidt het de vrede in.

Dat Johannes de Geest Gods op Jezus ziet neerkomen, houdt ook in dat de Heere Jezus met de Geest wordt gezalfd. Hij wordt toegerust om het werk van Hij moet doen, te kunnen doen.

Op hetzelfde moment dat Johannes de duif ziet, hoort Hij ook een stem. God de Vader spreekt uit dat de Heere Jezus Zijn geliefde Zoon is in Wie de Vader Zijn welbehagen heeft.

TER OVERWEGING

We mogen de kinderen op de volgende zaken wijzen:

- Het is bijzonder dat Johannes de Heere Jezus als de Messias ziet. Het is begrijpelijk dat hij Hem niet dopen wil. De doop wijst immers op de noodzaak tot bekering. De Heere Jezus heeft geen bekering nodig. Hij is zonder zonde. De doop van de Heere Jezus is dus uiteindelijk een teken van Zijn vernedering. Hij wijst ons erop dat Hij, Die zonder zonde is, alle zonden op Zich laat aankomen.
- De doop wijst ons op de begrafenissen en de opstanding van de Heere Jezus. Hij gaat onder water (Hij wordt begraven), maar Hij komt weer uit het water (Hij staat op). Zo moeten wij met de Heere Jezus begraven worden, om met Hem op te staan.
- Het neerdalen van de duif laat zien dat de Heere Jezus gezalfd wordt met de Geest. Zoals profeten, priesters en koningen werden gezalfd, zo wordt de Heere Jezus gezalfd. Vanaf nu gaat Zijn werk beginnen.
- Bij de doop zien we ook iets van de drie-eenheid van God: de Vader spreekt, de Zoon wordt gedoopt en de Geest daalt in de gedaante van een duif neer.

GELOOFSLEER

- Zie Heidelbergse Catechismus, zondag 33 over bekering:

In hoeveel stukken bestaat de waarachtige bekering des mensen?

In twee stukken: in de afsterving van de oude, en in de opstanding van de nieuwe mens.

DE DOOP VAN JOHANNES DE DOPER

De doop was in de tijd van Johannes bekend in Israël, maar tegelijkertijd was de doop van Johannes uniek: hij doopte geen heidenen, maar juist Joden! Dat was in die zin nog nooit gebeurd en daarom ging men hem 'de Doper' noemen. Waarom Joden dopen? Hiermee zette Johannes ze op één lijn met de heidenen: naar hun innerlijk gold ook van hen:

u bent wel besneden, maar geen ware Israëliet (zie Van Kooten, 'Aan Zijn voeten', 26.1).

De doop geschiedt door onderdompeling in het water. Het Griekse woord voor 'dopen' betekent ook letterlijk onderdompelen. Op deze manier wordt het best het afleggen van het oude en het aandoen van het nieuwe leven uitgebeeld.

Drie-eenheid (vgl. Nederlandse Geloofsbelijdenis, art. 8)

DE HEILIGE DRIE-EENHEID

Volgens deze waarheid en dit Woord Gods, zo geloven wij in een enigen God; Die een enig Wezen is, in Hetwelk zijn drie Personen, in der daad en waarheid en van eeuwigheid onderscheiden naar Hun onmededeelbare eigenschappen: namelijk de Vader, en de Zoon, en de Heilige Geest. De Vader is de Oorzaak, Oorsprong en het Begin aller dingen, zowel zienlijke als onzienlijke; de Zoon is het Woord, de Wijsheid en het Beeld des Vaders; de

Heilige Geest de eeuwige Kracht en Mogendheid, uitgaande van den Vader en den Zoon. Alzo nochtans, dat dit onderscheid niet maakt dat God in drieën gedeeld is; aangezien de Heilige Schrift ons leert dat de Vader, en de Zoon, en de Heilige Geest, elk Zijn zelfstandigheid heeft, onderscheiden door Hun eigenschappen; doch alzo, dat deze drie Personen maar een enig God zijn. Zo is het dan openbaar dat de Vader niet is de Zoon, en dat de Zoon niet is de Vader, dat ook insgelijks de Heilige Geest niet is de Vader, noch de Zoon. Intussen, deze Personen, zó onderscheiden, zijn niet gedeeld, noch ook ondereen vermengd. Want de Vader heeft het vlees niet aangenomen, noch ook de Heilige Geest, maar alleen de Zoon. De Vader is nooit zonder Zijn Zoon, noch zonder Zijn Heiligen Geest geweest; want Zij zijn alle Drie van gelijke eeuwigheid in één zelfde Wezen. Daar is noch eerste, noch laatste; want Zij zijn alle Drie één in waarheid, in mogendheid, in goedheid en barmhartigheid.